

16. Romovska Z. V. (2003) Simeinyi kodeks Ukrainy: nauk.-prakt. koment. [Family Code of Ukraine]. Kyiv: Vydavnychi Dim «In Yure». 581 p. [in Ukraine]
17. Romovska Z. V. (2009) Ukrainske simeine pravo: pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. [Ukrainian family law]. Kyiv: Pravova Yednist. 500 p. [in Ukraine]
18. Rubets I. V. (2011) Prezumptsiia batkivstva ta mozhlyvosti yii sprostvannia za simeinym zakonodavstvom Ukrainy [Presumption of paternity and the possibility of its refutation under the family law of Ukraine]. *Yurydychna Nauka*. № 6. P. 53-57. [in Ukraine]
19. Safonchuk O. I. (2008) Poniattia ta vydy pravovoho rezhymu maina podruzzhzia [The concept and types of legal regime of marital property]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. Vyp. 38. P. 110-114. [in Ukraine]
20. Suchasnyi tumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: 100 000 sliv / za zah. red. d-ra filol. nauk, prof. V. V. Dubichynskoho (2011) [Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language: 100,000 words / per general. ed. Dr. Philol. Sciences, Prof. V. V. Dubichynsky]. Kharkiv: VD «SHKOLA». 1008 p. [in Ukraine]
21. Truba V. I. (2017) Pravo spilnoi vlasnosti podruzzhzia [The right of joint ownership of the spouses]. *Somi yurydychni dysputy z aktualnykh problem pryvatnoho prava prysviacheni pamiaty Ye. V. Vaskovskoho: mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 26 travnia 2017 r.)*. Odesa: Astroprint. P. 142-148. [in Ukraine]
22. Chepys O. I. (2015) Poiednannia publichnykh ta pryvatnykh interesiv u rehuliuvani simeinykh pravovidnosyn [Combination of public and private interests in the regulation of family relations]. *Aktualni Problemy Pryvatnoho Prava: mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. prysviach. 93-i richnytsi z dnia narodzhennia d-ra yuryd. nauk, prof. V. P. Maslova (m. Kharkiv, 27 liutoho 2015 r.)*. Kharkiv: Pravo. P. 198-202. [in Ukraine]
23. Yavor O. A. (2017) Yurydychne znachennia prezumptsii v simeinomu pravi [Legal significance of presumptions in family law]. *Zakarpatski pravovi chytannia: mater. IX Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Uzhhorod, 20-22 kvitnia 2017 r.)*. Uzhhorod. T. 1. P. 281-285. [in Ukraine].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.2.47>

АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ, ЛІНІЙ РОБОТИ, ЗАКРІПЛЕНИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ТЕРИТОРІЙ

Сергій Чиж

*кандидат юридичних наук,
докторант*

*Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-4296-3246*

Анотація. У статті здійснено аналіз дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, в яких розглядалися питання оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій. Встановлено методологічні підходи, які використовувалися авторами для вирішення поставлених перед їх дослідженням задач.

Ключові слова: оперативне обслуговування, оперативно-розшукова діяльність, Національна поліція, методологічні підходи.

ANALYSIS OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ADVANCEMENT OF THE PROBLEMS OF OPERATIVE SERVICING BY CHILDREN OF THE CRIMINAL POLICE DEPARTMENT OF ECONOMICS, LINE OF ROBOTS, CLOSED ENTERPRISES AND TERRITORIES

Serhii Chyzh

*Ph.D in Law,
Doctoral Student*

*Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-4296-3246*

Abstract. In the statistics, the analysis of dissertational advances at the scientific level of the Doctor of Law in Law was considered in which the nutrition of the operational service by the staff of the criminal polices of the economy of the economy, the history of the robotics The methodological approaches used by the authors to solve the tasks set before their research are established.

Key words: operative service, operational and investigative activities, National police, methodological approach.

ANALIZA METODOLOGICZNYCH PODEJŚĆ DO BADANIA PROBLEMÓW OBSŁUGI OPERACYJNEJ PRZEZ JEDNOSTKI POLICJI KRYMINALNEJ SEKTORÓW GOSPODARKI, LINII PRACY, ZAKOTWICZONYCH OBIEKTÓW I TERYTORIÓW

Serhii Chyzh

*kandydat nauk prawnych,
doktorant*

Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-4296-3246

Adnotacja. W artykule dokonano analizy badań doktorskich na stopień naukowy doktora nauk prawnych, w których poruszono zagadnienia obsługi operacyjnej przez jednostki policji kryminalnej sektorów gospodarki, linii pracy, zakotwiczonych obiektów i terytoriów. Ustalono podejścia metodologiczne, które autorzy wykorzystali do rozwiązania problemów postawionych przed badaniem.

Słowa kluczowe: obsługa operacyjna, działalność operacyjno-poszukiwawcza, Policja Narodowa, podejścia metodologiczne.

Постановка проблеми. Аналіз відомчих нормативно-правових актів МВС України показав, що сьогодні оперативне обслуговування здійснюється з метою контролю, відслідковування, аналізу, оцінки й прогнозування оперативної обстановки на території оперативного обслуговування, в галузях економіки, на об'єкті або групі об'єктів обслуговування, за лінією роботи (виду кримінального правопорушення або окремого напрямку оперативно-службової діяльності).

При цьому нормативні акти МВС та Національної поліції України не містять положень, що чітко визначають змістову сутність інституту оперативного обслуговування та його місце в системі діяльності оперативно-розшукових підрозділів щодо протидії злочинності, а це впливає на практику її здійснення, яка здебільшого залежить від суб'єктивного ставлення до неї як рядових працівників, так і керівників оперативних підрозділів.

Аналіз наукових досліджень із даної проблематики показав, що більшість учених вивчали окремі питання здійснення оперативного обслуговування здебільшого в контексті дослідження питань оперативно-розшукової протидії окремим злочинам або напрямку оперативно-службової діяльності. Крім того, аналіз таких досліджень вказує на те, що питання оперативного обслуговування здебільшого вивчалися вченими, які досліджували окремі проблеми та питання оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері економіки. Проблематика оперативного обслуговування галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій майже не знайшла свого відображення в наукових працях вчених.

Проведення будь-якого дослідження вимагає застосування усього арсеналу інструментів, які розроблені методологією відповідної науки, та дає змогу досліднику отримати достатній рівень знань про досліджувану проблематику, запропонувати власні висновки та пропозиції і досягти поставленої мети дослідження. Як зазначає О.Ф. Скакун, результати наукової та практичної діяльності людей залежать не лише від того, хто діє (суб'єкт) або на що спрямована пізнавальна діяльність (об'єкт), або що конкретно досліджується (предмет), а й від того, за допомогою якого методологічного інструментарію здійснюється сам пізнавальний процес (Скакун, 2013: 49).

Аналіз останніх досліджень. Зокрема, окремі проблеми оперативного обслуговування галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій досліджувалися Р.К. Антоновим, В.В. Дараганом, О.Ф. Долженковим, В.І. Василичуком, В.Л. Ортинським, В.Д. Пчолкіним, В.В. Шендриком та ін. Окремі питання оперативного обслуговування галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій досліджували Д.В. Волков, В.В. Поливода, І.А. Федчак та ін.

У процесі своїх досліджень вказані автори для вивчення окремих проблем оперативного обслуговування використовували низку наукових методів. Однак жоден із авторів окремо не досліджував питання методологічних підходів дослідження проблем оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій.

Метою статті є здійснення аналізу дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, в яких розглядалися питання оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій, для встановлення методологічних підходів, які використовувалися авторами для вирішення поставлених перед їх дослідженням задач.

Аналіз останніх досліджень. Ефективні підходи реалізації сучасних форм і методів оперативно-розшукової діяльності мають спиратися на належне теоретичне підґрунтя, що визначає потребу в подальшому розвитку оперативно-розшукової теорії. Її основоположне значення проявляється у двох аспектах: «Практика оперативних апаратів виступає базою для теорії, стає джерелом формування наукових знань, з іншого боку – теорія оперативно-розшукової діяльності безпосередньо впливає на практику» (Мальгин, 2001: 123).

Дослідження оперативно-розшукових явищ ґрунтується на емпіричному рівні пізнання, однак передумовами емпіричних досліджень насамперед є виникнення проблем (Мальгин, 2001: 123). Дослідження ніколи не розпочинається зі спостереження, а завжди із проблем – практичних або теоретичних (Рузавин, 2005: 287).

На початку наукового дослідження перед дослідником стоїть одна з головних задач визначення системи методів проведення такого дослідження, вирішення вказаної задачі дозволить у подальшому досягти мети наукового дослідження.

Аналіз наукових досліджень на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук (понад 60 досліджень), в яких вивчалися проблеми оперативного-розшукової протидії злочинам, показав, що окремі проблеми оперативного обслуговування галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій досліджувалися лише в 7 дослідженнях, зокрема це дослідження Р.К. Антонова, В.В. Дарагана, О.Ф. Долженкова, В.І. Василичука, В.Л. Ортинського, В.Д. Пчолкіна та В.В. Шендрика.

Пропонуємо здійснити аналіз досліджень вказаних авторів та визначити, які саме наукові методи вони використовували для вирішення окремих проблем оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій.

Так, К.В. Антонов у рамках дослідження на тему «Державно-правове забезпечення економічної безпеки України від злочинних посягань: теоретичні і організаційно-тактичні засади діяльності підрозділів ДСБЕЗ ОВС» досліджував окремі правові та організаційно-тактичні проблеми оперативного обслуговування об'єктів злочинного посягання.

У процесі дослідження автора стан економічної злочинності, різні засади діяльності підрозділів ДСБЕЗ та інших суб'єктів державно-правового забезпечення економічної безпеки вивчалися за допомогою діалектичного методу пізнання суспільних явищ і процесів, системного підходу до з'ясування сутності їх різновидів і форм, дослідження теоретичних розробок вітчизняних і зарубіжних учених (юристів, економістів) із проблем формування і розвитку економічної безпеки, а також нормативно-правових актів України, що регулюють економічну безпеку. Дослідження цієї складної та багатобічної проблеми зумовило автора звернутися передусім до таких окремих наукових методів, як історичний, спеціально-юридичний (формально-догматичний), конкретно-соціологічний, порівняльно-правовий, системний, статистичний метод прогнозування. Емпіричні матеріали досліджувалися із застосуванням анкетно-опитувального методу й методу експертних оцінок. Для вивчення документів автором застосовувався контент-аналіз. Усі ці загальнонаукові та юридично-галузеві методи використовувалися автором комплексно, що забезпечило об'єктивне дослідження теоретичних, правових і організаційно-тактичних засад державно-правового забезпечення економічної безпеки від злочинних посягань і дозволило вирішити теоретичні та практичні завдання, що виникли в ході дослідження (Антонов, 2005: 40).

В.В. Дараган у рамках дослідження на тему «Теоретико-прикладні засади оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель кримінальною поліцією» вивчав окремі проблеми організації оперативного обслуговування сфери державних закупівель кримінальною поліцією.

У процесі дослідження використання діалектичного методу надало змогу автору вивчити суспільні та правові явища, що охоплюються досліджуваною проблематикою, в динамічному розвитку, з'ясувати їх сутність, встановити взаємозв'язки з іншими феноменами. Системно-структурний метод використовувався в ході аналізу системи оперативного обслуговування сфери державних закупівель. Соціологічні методи (анкетування, інтерв'ювання) були застосовані під час вивчення думки фахівців щодо проблемних питань, які виникають у процесі оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель, та з'ясуванні соціальної результативності відповідних правових норм та організаційних заходів. Статистичний метод автором було використано для узагальнення результатів проведених соціологічних досліджень та репрезентації даних, отриманих у результаті дослідження, а також під час вивчення емпіричного матеріалу. Використання формально-логічних методів (аналізу та синтезу, моделювання, структурно-логічний метод) забезпечило можливість автору систематизовано проаналізувати зміст наукової літератури та спеціальних нормативно-правових актів із метою з'ясування змісту та обсягу окремих юридичних термінів, тлумачення певних положень стосовно предмета дослідження. Зокрема, метод аналізу використовувався для зіставлення у спеціальній та науковій літературі дискусійних поглядів щодо оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель, а також у процесі вивчення архівних джерел. Метод моделювання використовувався: для розроблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання, організаційних і тактичних засад діяльності кримінальної поліції щодо оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель; під час підбору найбільш перспективних напрямів вдосконалення організації оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель кримінальною поліцією; для формулювання висновків до розділів і загальних оцінок. Застосування структурно-логічного методу дозволило визначити основні напрями удосконалення та оптимізації концептуальних засад оперативного-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель кримінальною поліцією (Дараган, 2018: 533).

У рамках дослідження на тему «Теоретичні проблеми становлення політики протидії створенню інфраструктури злочинного світу засобами оперативного-розшукової діяльності органів внутрішніх справ» О.Ф. Долженков вивчав окремі проблеми оперативного обслуговування об'єктів та галузей економіки.

Методологічну основу дослідження автора складають положення матеріалістичної діалектики, які входять складовими елементами у використані автором загальнонаукові (системно-структурний, порівняльний, історичний, соціологічний, логіко-правовий), а також предметно-галузеві (описання, статистичного спостереження і аналізу та ін.) методи дослідження суспільних явищ (Долженков, 2002: 31).

В.І. Василичуком у процесі дослідження на тему «Оперативно-розшукова профілактика злочинів у бюджетній сфері» вивчалися окремі проблеми оперативного обслуговування об'єктів бюджетної сфери, суб'єктів бюджетного процесу та напрямів руху бюджетних коштів.

Загальну методологічну основу дослідження автора складають система методів і прийомів наукового пізнання. У процесі теоретичних і практичних досліджень автором було застосовано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи: статистичний – для узагальнення результатів та репрезентації даних, отриманих під час вивчення емпіричного матеріалу; соціологічний (анкетування, інтерв'ювання, опитування) – для вивчення думки оперативних працівників із відповідних проблемних питань, що розглядаються, та з'ясування соціальної результативності відповідних правових норм й організаційних заходів; догматичний – під час тлумачення юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-категоріального апарату; структурно-логічний метод – для визначення основних напрямів удосконалення та оптимізації концептуальних засад оперативно-розшукового запобігання злочинам (Василинчук, 2012: 36).

В.Л. Ортинський у процесі дослідження на тему «Теоретичні основи, правові та організаційні проблеми протидії нелегальній економіці засобами оперативно-розшукової діяльності» досліджував окремі проблеми оперативного обслуговування об'єктів економіки.

Важливе місце в дисертації автора посідає структурно-системний аналіз, який дає змогу висвітлити внутрішню структуру нелегальної економіки, визначити це явище у зв'язку з іншими соціально негативними явищами. Цей же метод використовується й у визначенні структури та інфраструктури організованої економічної злочинності. Метод функціонального аналізу, з одного боку, сприяв формуванню уявлення про оперативно-розшукову діяльність як засіб протидії нелегальній економіці, та уявлення про нелегальну економіку у її галузевих проявах як об'єкта оперативно-розшукового впливу – з іншого. Догматичний аналіз чинного оперативно-розшукового, кримінального, адміністративного та економічного законодавства держави, проєктів нормативно-правових актів сприяв виявленню їх недоліків, прогалин та формулюванню пропозицій щодо вдосконалення правових норм під кутом зору їх відповідності потребі оптимізації оперативно-розшукової діяльності у сфері протидії нелегальній економіці. Ці та інші методи наукового дослідження використовувались автором у їхньому взаємозв'язку (Ортинський, 2004: 36).

В.Д. Пчолкінім у рамках дослідження на тему «Теоретичні, правові та організаційно-тактичні основи розкриття злочинів у харчовій промисловості» було досліджено окремі проблеми організації оперативного обслуговування підприємств харчової промисловості.

У ході дослідження автором використовувались загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціальні методи пізнання. У процесі роботи над дисертацією були використані загальні методи теоретичного та емпіричного дослідження, основними з яких є діалектичний, аналітичний, логічний, спостереження, моделювання, системний, експериментальний та ін. У дослідженні широке застосування одержали соціологічні та кримінологічні методи: опитування, анкетування, інтерв'ювання, статистичної вибірки, вимірювання, порівняння і узагальнення, а також спеціальні методи: особистісний, економіко-правовий і метод аналітичної розвідки. Логіко-семантичний метод сприяв узагальненню, систематизації та поглибленню понятійного апарату. Системно-структурний метод використовувався в ході аналізу системи оперативного обслуговування галузей харчової промисловості (Пчелкін, 2010: 36).

У рамках дослідження на тему «Теоретичні проблеми становлення політики протидії створенню інфраструктури злочинного світу засобами оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ» В.В. Шендрік вивчав окремі проблеми тактики попереджувальної роботи оперативних підрозділів органів внутрішніх справ України під час оперативного обслуговування.

Методологічною основою дослідження став діалектичний метод наукового пізнання. На даному методологічному фундаменті в дисертації було застосовано окремі наукові методи пізнання. За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат. Системно-функціональний метод застосовано для вивчення організаційно-тактичних проблем попередження злочинів оперативними підрозділами органів внутрішніх справ України. Соціологічні методи дослідження (анкетування, опитування) було використано для вивчення думок респондентів стосовно розглянутих проблемних питань. Структурно-логічний метод застосовано для визначення основних напрямків удосконалення і оптимізації попередження злочинів оперативними підрозділами органів внутрішніх справ України (Шендрік, 2012: 40).

Висновки. Аналіз дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, в яких розглядалися питання оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій, дозволяє зробити висновок, що в процесі досліджень автори здебільшого використовують такі методи наукових досліджень: 1) діалектичний метод (К.В. Антонов, В.В. Дараган, В.Д. Пчолкін, В.В. Шендрік); 2) формально-логічні методи (К.В. Антонов, В.В. Дараган, О.Ф. Долженков, В.І. Василинчук, В.Л. Ортинський, В.Д. Пчолкін, В.В. Шендрік); 3) соціологічні методи (К.В. Антонов, В.В. Дараган, О.Ф. Долженков, В.І. Василинчук, В.Д. Пчолкін, В.В. Шендрік); 4) статистичні методи (К.В. Антонов, В.В. Дараган, О.Ф. Долженков, В.І. Василинчук, В.Д. Пчолкін); 5) системний (К.В. Антонов, О.Ф. Долженков, В.Д. Пчолкін); 6) історичний (К.В. Антонов, О.Ф. Долженков); 7) порівняльно правовий (К.В. Антонов, О.Ф. Долженков); 8) догматичний (В.І. Василинчук, В.Л. Ортинський).

Список використаних джерел:

1. Скакун О.Ф. Принципи у методологічному інструментарії загального порівняльного правознавства. *Право України*. 2013. 3-4. С. 49–60.
2. Малыгин С.С., Чечётин А.Е. Основы оперативно-розыскной деятельности: курс лекций. Екатеринбург : Изд-во Уральского юридического института МВД России, 2001. 301 с.

3. Халімон С.І. Теорія та практика конфіденційного співробітництва в органах і установах виконання покарань : монографія. Київ : Центр. навч.-наук. та наук.-практ. вид. НА СБ України, 2014. 360 с.
4. Рузавин Г.И. Методология научного познания : учеб. пособие. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 287 с.
5. Антонов К.В. Державно-правове забезпечення економічної безпеки України від злочинних посягань: теоретичні і організаційно-тактичні засади діяльності підрозділів ДСБЕЗ ОВС : автореф. дис. ... д.ю.н. : 21.07.04 ; НУВС. Харків, 2005. 40 с.
6. Дараган В.В. Теоретико-прикладні засади оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель кримінальною поліцією : дис. ... д.ю.н. : 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2018. 533 с.
7. Долженков О.Ф. Теоретичні проблеми становлення політики протидії створенню інфраструктури злочинного світу засобами оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ : автореф. дис. ... д.ю.н. : 21.07.04 . НАВСУ. Київ, 2002. 31 с.
8. Василичук В.І. Оперативно-розшукова профілактика злочинів у бюджетній сфері : автореф. дис. ... д.ю.н. : 12.00.09. НАВС. Київ, 2012. 36 с.
9. Ортинський В.Л. Теоретичні основи, правові та організаційні проблеми протидії нелегальній економіці засобами оперативно-розшукової діяльності : автореф. дис. ... д.ю.н. : 21.07.04. НУВС. Харків, 2004. 36 с.
10. Пчолкін В.Д. Теоретичні, правові та організаційно-тактичні основи розкриття злочинів у харчовій промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Харків, 2010. 36 с.
11. Шендрік В.В. Попередження злочинів оперативними підрозділами органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... д.ю.н. : 12.00.09. ХНУВС. Харків, 2012. 40 с.

References:

1. Antonov K.V. (2005). Derzhavno-pravove zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy vid zlochyynykh posiahan: teoretychni i orhanizatsiino-taktychni zasady diialnosti pidrozdiliv DSBEZ OVS [State and legal support of economic security of Ukraine from criminal encroachments: theoretical and organizational and tactical principles of activity of divisions SSCEC IEA]: avtoref. dys. ... d.iu.n.: 21.07.04. NUVS. Kh. 40 p. [in Ukrainian].
2. Vasylynchuk V.I. (2012). Operatyvno-rozshukova profilaktyka zlochyyniv u biudzhethnii sferi [Operational and investigative prevention of crimes in the budget sphere]: avtoref. dys. ... d.iu.n.: 12.00.09. NAVS. K. 36 p. [in Ukrainian].
3. Darahan V.V. (2018). Teoretyko-pryklyadni zasady operatyvno-rozshukovoi protydii zlochyynam u sferi derzhavnykh zakupivel kryminalnoiu politsiieiu [Theoretical and applied principles of operational and investigative counteraction to crimes in the field of public procurement by the criminal police]: dys. ... d.iu.n.: 12.00.09. Kharkiv: KhNUVS. 533 p. [in Ukrainian].
4. Dolzhenkov O.F. (2002). Teoretychni problemy stanovlennia polityky protydii stvorenniu infrastruktury zlochyynoho svitu zasobamy operatyvno-rozshukovoi diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav [Theoretical problems of formation of policy of counteraction to creation of infrastructure of criminal world by means of operatively-search activity of law-enforcement bodies]: avtoref. dys. ... d.iu.n.: 21.07.04 . NAVSU. K. 31 p. [in Ukrainian].
5. Malygin S.S., Chechetin A.E. (2001). Osnovy operativno-rozysknoi deiatelnosti [Fundamentals of operational-search activity]: kurs lektcii. Ekaterinburg: Izd-vo Uralskogo iuridicheskogo instituta MVD Rossii. 301 p. [in Russian].
6. Ortynskiy V.L. (2004). Teoretychni osnovy, pravovi ta orhanizatsiini problemy protydii nelehalnyi ekonomitsi zasobamy operatyvno-rozshukovoi diialnosti [Theoretical bases, legal and organizational problems of counteraction to illegal economy by means of operatively-search activity]: avtoref. dys. ... d.iu.n.: 21.07.04. NUVS. Kh. 36 p. [in Ukrainian].
7. Pcholkin V.D. (2010). Teoretychni, pravovi ta orhanizatsiino-taktychni osnovy rozkryttia zlochyyniv u kharchovii promyslovosti [Theoretical, legal and organizational-tactical bases of crime detection in the food industry]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora yuryd. nauk : spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist». Kh. 36 p. [in Ukrainian].
8. Ruzavin G.I. (2005). Metodologiya nauchnogo poznaniia: ucheb. posobie. M. : IuNITI-DANA. 287 p. [in Russian].
9. Skakun O.F. (2013). Pryntsyipy u metodolohichnomu instrumentarii zahalnoho porivnialnoho pravoznavstva. Pravo Ukrainy. 2013. 3-4. P. 49-60. [in Ukrainian].
10. Khalimon S.I. (2014). Teoriia ta praktyka konfidentsiinoho spivrobitnytstva v orhanakh i ustanovakh vykonannia pokaran [Theory and practice of confidential cooperation in bodies and institutions of execution of punishments]: monohr. K.: Tsentr. navch.-nauk. ta nauk.-prakt. vyd. NA SB Ukrainy. 360 p. [in Ukrainian].
11. Shendryk V.V. (2012). Poperedzhennia zlochyyniv operatyvnymy pidrozdilamy orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [Crime prevention by operative subdivisions of internal affairs bodies of Ukraine]: avtoref. dys. ... d.iu.n.: 12.00.09. KhNUVS. Kh., 2012. 40 p. [in Ukrainian].